

BELLE OPNIEUW VOORAAN

Ofschoon Ken Thompson na het verlies van Belle's wereldtitel (New York 1983) niet meer aan computerschaaktoernooien heeft deelgenomen, heeft hij niet geheel stil gezeten. Zijn vondsten op het gebied van databases (zie S.N. 86-11, pp. 42-43) zijn intussen wereldberoemd en menig grootmeester heeft de publicaties van optimaal spel bekeken om te zien of er strategische lijnen te ontdekken vallen. Voor het 17de ACM-toernooi, het Open Noord-amerikaanse Computerschaak-kampioenschap, heeft Thompson zich over laten halen om met Belle weer eens mee te spelen. Het toernooi werd gehouden in Dallas, Texas, van 2 tot en met 5 november 1986. Belle won met overmacht (5 uit 5).

Voorspel

In de computerschaakwereld hoopte men op een nieuwe strijd in het verlengde van het wereldkampioenschap (Keulen, juni 1986), waar de eerste plaats gedeeld werd door Cray Blitz, Hitach, Bebe en Sun Phoenix, met bovendien als verrassende "runner-up" het microprogramma Rebel van Ed Schröder. Edoch, Hitech schreef niet in voor het 17de ACM-toernooi, omdat Berliner c.s. eerst hard aan het programma wilde werken alvorens opnieuw naar buiten te treden. Cray Blitz trok zich later terug omdat het team tijdens het toernooi niet over voldoende computertijd kon beschikken. Vooral op aandringen van Tony Scherzer (Bebe) werd Ken Thompson daarna overgehaald om mee te spelen, met eerder genoemd succes.

■ JAAP VAN DEN HERIK

Speelsterkte

De speelsterkte van Belle is al jaren bekend en blijkt nog steeds voldoende om de andere programma's te deklasseren. Rebel, aanwezig in de vorm van Recom, kon zijn succes uit Keulen niet herhalen, hoewel het, evenals in Keulen, in de eerste ronde opnieuw Phoenix versloeg (in 21 zetten). Verlies tegen Bebe en Novag gevolgd door een remise tegen Chiptest deden het programma in de middenmoot eindigen.

Verrassend is de tweede plaats van Lachex, het programma van Burton Wendroff, dat gebruik maakt van de supercomputer Cray XMP 4/16. De klassering van Belle en Lachex toont aan dat brute-force programma's nog altijd de lakens uitdelen bij computerschaak. Overigens zien we wel dat de microcomputers, hoewel nog geen bedreiging voor de grote machines, toch heel goed spelen; hun resultaten mogen er zijn.

Hieronder volgen twee belangrijke partijen: de overwinning van Belle op Lachex in de 2de ronde en de ontmoeting tussen Lachex en Bebe in de laatste ronde, waarbij Lachex Bebe overtreft in zoekdiepte. De notatie van *alle* partijen is opgenomen in het december 1986 nummer van de ICA Journal (redactie: Juliana-laan 132, 2628 BL Delft).

Eindstand:

1. en kampioen Belle 5 (uit 5); 2. Lachex 4; 3. Novag 3½; 4/5. Bebe, Phoenix 3; 6/11. Mephisto, Challenger, Recom, Cyrus, Fidelity, Chiptest 2½; 12/13. Merlin, Vaxchess 2; 14. Ostrich 1½; 15/16. Waycool, Rex ½.

Wit: Belle

Zwart: Lachex

Dallas, 17de ACM toernooi,
Opening C24/05 4. Lb4+

1. e4 e5 2. Lc4 Pf6 3. d4 exd4 4. Pf3 Lb4+ 5. c3 dxc3 6. bxc3 Lc5 e5 7. e5 De7 8. Le3

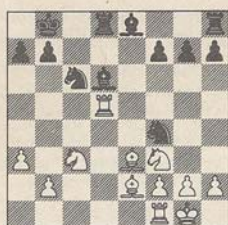
8. ... Pe4 9. Dd3 Lxe3 10. Dxe3 Pc5 11. 0-0 0-0 12. Td1 Pc6 13. Ld5 b6 14. Pd4 Lb7 15. Lxc6 dxc6 16. Pf5 De6 17. Pd4 Dg6 18. f4 De4 19. Dg3 Pe6 20. Pxe6 fxe6 21. Td7 Tf7 22. Txf7 Kxf7 23. Pd2 De2 24. Pf3 De3+ 25. Kh1 Kg8 26. Td1 Kh8 27. Td7 Tg8 28. Txc7 La8 29. Pg1 Dxc3 30. hxg3 e5 31. Txa7 h6 32. Ta6 Tb8 33. Kh2 h5 34. Pf3 Le4 35. Pg5 Ld5 36. a4 Lc4 37. Ta7 Kg8 38. a5 bxa5 39. Txa5 Tc8 40. Pe4 Ld5 41. Txc5 Txc5 42. Pxc5 Kf7 43. Kh3 Ke7 44. Pd3 Kd7 45. Kh4 g6 46. Kg5 Ke7 47. Pb4 Le4 48. c4 Kd7 49. e5 Kc7 50. Kf6 Lf5 51. Ke7 Lg4 52. Pc2 Kc6 53. Pd4+ Kxc5 54. Pxe6+, 1-0.

Wit: Lachex

Zwart: Bebe

Dallas, 17de ACM toernooi
Opening B22/17 6. Ld7

1. e4 c5 2. c3 d5 3. exd5 Dxd5 4. d4 e6 5. Pf3 Pc6 6. Pa3 Ld7 7. Lc4 De4+ 8. De2 Dxe2+ 9. Lxe2 cxd4 10. Pb5 0-0-0 11. cxd4 Lb4+ 12. Pc3 Le8 13. Le3 Pge7 14. 0-0 Pg6 15. Tad1 Kb8 16. a3 Ld6 17. d5 exd5 18. Txd5 Pf4?? Een mooi voorbeeld van een zet die intuïtief nooit door een

(groot)meester gespeeld zal worden.

19. Txd6 Pxe2+ 20. Pxe2 Txd6 21. Lf4 Kc8 22. Lxd6 Ld7 23. Tc1 Lg4 24. Ped4 Lxf3 24. gxf3 Kd7 26. Pxc6 bxc6 27. Td1 Ke8 28. Lf4 Td8 29. Txd8+ Kxd8 30. b4 a6 31. Kf1 Ke7 32. Ke2 Ke6 33. Kd3 Kd5 34. Le3 g6 35. a4 h5 36. h4 f6 37. f4 f5 38. Lb6 Ke6 39. Kc4 Kd6 40. f3 Zwart geeft het op.

De laatste partij levert opnieuw het bewijs dat "begrijpen" van

een stelling belangrijker is dan de stelling "doorrekenen". Hoe waar dit ook zijn moge, aan de andere kant valt niet te voorspellen wat er gebeurt als er nog meer brute kracht aan brute-force programma's wordt toegevoegd. De partij toont in ieder geval aan dat het *volwaardig* meesterniveau nog niet is bereikt.

Schakend Nederland - maart 1987

Prof. dr. H.J. van den Herik: Belle opnieuw vooraan